

Schrijven

Groep 6

Universeel thema:

Patronen

Generalisaties:

- patronen hebben delen die herhaald worden
- patronen zorgen voor voorspelbaarheid
- patronen hebben een vaste volgorde

Denkstof

Gebruiksvoorwaarden

EIGEN GEBRUIK

Alle materialen zijn alleen voor eigen gebruik.

NIET COMMERCIEEL

De materialen mogen worden ingezet in eigen lespraktijk, ook bij eigen trainingen, maar altijd onder naamsvermelding en bestanden mogen niet aan deelnemers worden gegeven of verkocht.

GEEN AFGELEIDE WERKEN

De materialen mogen alleen in ongewijzigde vorm worden gebruikt.

TOEGANKELIJKHEID

Het is niet toegestaan (delen van) de materialen online te zetten.

Dit houdt ook in:

- de projecten of materialen niet verwerken in Yurls, wikiwijs of andere lessencreatie websites
- de materialen niet delen achter een wachtwoord
- de materialen niet uploaden naar een fileshare website (ook niet als dit niet openbaar is)
- de materialen niet opnemen in een intranet of ander content management systeem.

“Door aanschaf en gebruik van dit materiaal ga je akkoord met deze gebruiksvoorwaarden. Alle materialen zijn beschermd door auteursrecht en mogen uitsluitend volgens deze voorwaarden worden gebruikt.”

Week 1. Thema Introductie Activiteit

Samen een verhalenboek schrijven

Doel van de les

Samenwerken aan een creatief schrijfproces waarbij ieder groepje een onderdeel van een verhaal bedenkt: begin, midden en einde. De activiteit stimuleert fantasie, samenwerken, leesbegrip en schrijfvaardigheid.

Benodigde tijd

± 60 minuten

Benodigdheden

- Verhaal-start bladen (met een inspirerende afbeelding in het midden en ruimte voor tekst erboven en eronder)
- Pennen of potloden
- Eventueel een timer
- Klem- of schrijfplanken (optioneel)

Leerdoelen

- Creatieve ideeën verwoorden in een verhaalvorm
- Samenwerken en elkaars ideeën respecteren en voortzetten
- Inzicht krijgen in verhaalstructuren (begin, midden, einde)

Lesverloop

1. Introductie

- Leg uit dat elk groepje straks meewerkt aan een verhaal dat meerdere keren van schrijvers wisselt.
- Bespreek kort de opbouw van een verhaal: begin (wie, waar, wat), midden (probleem/spanning), einde (oplossing/afronding).
- Bespreek samen hoe je elkaars werk respectvol voortzet: geen dingen schrappen of herschrijven, alleen toevoegen.

2. Eerste schrijfronde – Het Begin

- Elk groepje van vier krijgt een blad met een afbeelding.
- De groep bedenkt samen een pakkende start: wie zijn de hoofdpersonen, waar zijn ze, en wat gebeurt er?
- Ze schrijven dit verhaalbegin onder de afbeelding.

3. Eerste ruilronde – Het Midden

- De bladen worden doorgegeven aan een ander groepje.
- Zij lezen het begin en schrijven onder de afbeelding een spannend of verrassend middenstuk van het verhaal.

4. Tweede ruilronde – Het Einde

- De bladen worden opnieuw doorgegeven aan een nieuw groepje.
- Zij lezen het hele verhaal tot dan toe en verzinnen een passend en verrassend einde.
- Ze schrijven dit onder het middenstuk.

5. Afronding (5 minuten)

- Verzamel de verhalen en kies er een paar om (gedeeltelijk) voor te lezen.
- Bespreek kort hoe het was om samen verhalen te maken. Wat werkte goed? Wat was lastig?

Instructie:

begin: wie, waar, wat.

midden: probleem/spanning

einde: oplossing/afronding.

A series of 20 horizontal dashed lines spanning the width of the page, intended for handwriting practice.

Instructie:

begin: wie, waar, wat.

midden: probleem/spanning

einde: oplossing/afronding.

Handwriting practice lines consisting of 20 horizontal dashed lines.

Instructie:

begin: wie, waar, wat.

midden: probleem/spanning

einde: oplossing/afronding.

A series of 20 horizontal dashed lines spanning the width of the page, intended for handwriting practice.

Instructie:

begin: wie, waar, wat.

midden: probleem/spanning

einde: oplossing/afronding.

Handwriting practice lines consisting of 20 horizontal dashed lines.

Instructie:

begin: wie, waar, wat.

midden: probleem/spanning

einde: oplossing/afroning.

Handwriting practice lines consisting of 20 horizontal dashed lines.

Handwriting practice lines consisting of 20 horizontal dashed lines.

Week 1. Hele groep. Patronen in verhalen - 1

Denkroutine Kijken - Tien keer Twee

Doelen:

- Leerlingen herkennen archetypische patronen in bekende verhalen
- Ze ontwikkelen hun observatie- en interpretatievaardigheden
- Ze passen kritisch denken toe bij het analyseren van personages
- Ze gebruiken archetypes als inspiratie voor eigen schrijfp opdrachten
- Ze leren samen te werken en verbaal te onderbouwen

Vaardigheden:

- Kritisch en creatief denken
- Observeren en interpreteren
- Samenwerken en communiceren
- Schrijven en structureren
- Vergelijken en categoriseren

Benodigdheden:

- De archetypes-mindmap (geprint of geprojecteerd)
- Leerlingenblad
- Schrijfmateriaal
- Poster of afbeelding van een bekend verhaal (zoals De Leeuwenkoning, Harry Potter, Frozen, Sjakie en de Chocoladefabriek, enz.)

Reflectie:

- Laat leerlingen nadenken over:
- Wat heb ik ontdekt over patronen in verhalen?
- Welke rol vond ik het makkelijkst/moelijkst te herkennen, en waarom?
- Zou ik een archetype kunnen veranderen of combineren? Wat gebeurt er dan met het verhaal?

Evaluatie:

- Observatie van het groepsproces
- Inhoudelijke volledigheid van de archetype-analyse
- Kwaliteit van de observaties bij de denkroutine
- Reflectievragen schriftelijk of mondeling bespreken

Criteria voor Succes

- De leerlingen benoemen elk archetype correct in een gekozen verhaal
- Ze koppelen observaties aan eigenschappen en functies van archetypes
- Ze gebruiken minimaal 20 verschillende observaties in de denkroutine
- Ze onderbouwen keuzes in groep met duidelijke argumentatie
- De samenwerking in de groep is actief en evenwichtig verdeeld

Beoordeling:

Herkenning van archetypes in het verhaal
Diepgang van observaties in de denkroutine
Argumentatie en samenwerking in de groep
Reflectie en toepassing op eigen denken
Beoordeel proces én inhoud gelijkwaardig.

Week 1. Hele groep. Patronen in verhalen - 1

Denkroutine Kijken - Tien keer Twee

Lesbeschrijving:

Inleiding

vertel de klas dat verhalen vaak gebaseerd zijn op patronen die steeds terugkomen: de zogenaamde "archetypes".

Laat de archetypes-mindmap zien op het bord of via een print.

Hoofdactiviteit

Verdeel de klas in groepjes van 4.

Geef elk groepje de denkroutine "Tien keer Twee" en laat ze de mindmap observeren:

Eerste kijkronde: 10 observaties opschrijven

Tweede kijkronde: nog eens 10 observaties

Laat de groepjes hun observaties met elkaar vergelijken.

Vraag ze vervolgens om één bekend verhaal samen te kiezen (bijv. *De Leeuwenkoning*).

Laat ze het verhaal analyseren: wie is de held, de mentor, de schaduwfiguur enz.?

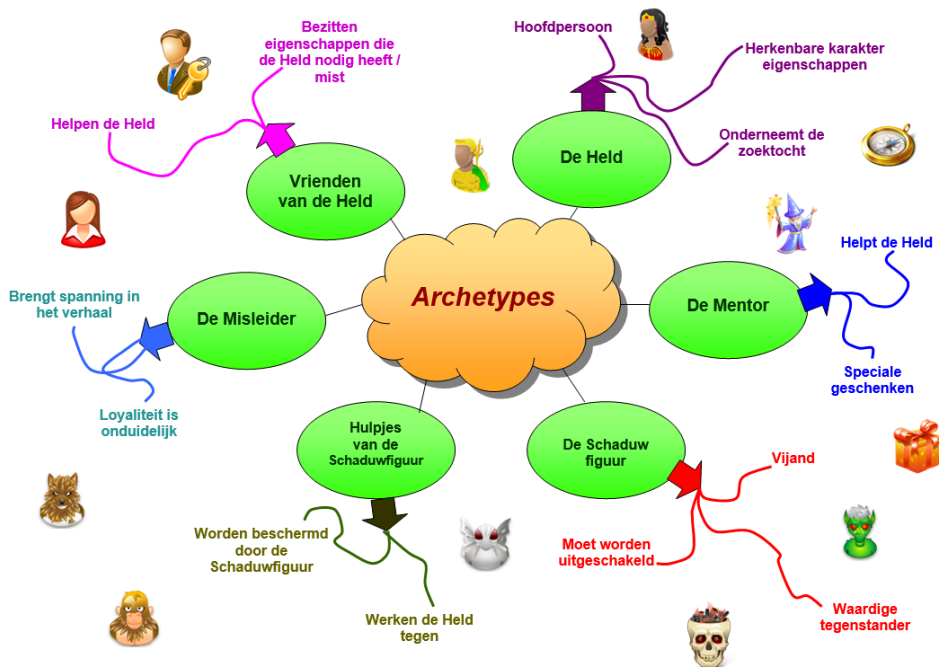
Elk archetype wordt gekoppeld aan een personage uit het verhaal, met argumentatie waarom.

Afsluiting

Vraag per groep om 1 archetype toe te lichten in de klas.

Laat leerlingen nadenken over het patroon: wat gebeurt er als je het doorbreekt?

Eindig met een korte reflectie: wat heb je geleerd over verhalen en personages?

Criteria voor Succes

- Elk archetype correct benoemd binnen het gekozen verhaal
- Observaties duidelijk gekoppeld aan eigenschappen en functies van de archetypes
- Minimaal 20 verschillende observaties genoteerd via de denkroutine
- Keuzes onderbouwd met heldere en inhoudelijke argumentatie vanuit de groep
- Actieve en evenwichtige samenwerking zichtbaar in het groepsproces

Opdracht

Jullie gaan vandaag in groepjes van vier werken aan een activiteit over verhalen en patronen. In bijna elk verhaal zie je dezelfde soorten personages terugkomen. Deze noemen we archetypes, zoals de held, de mentor of de schurk.

Je gaat samen:

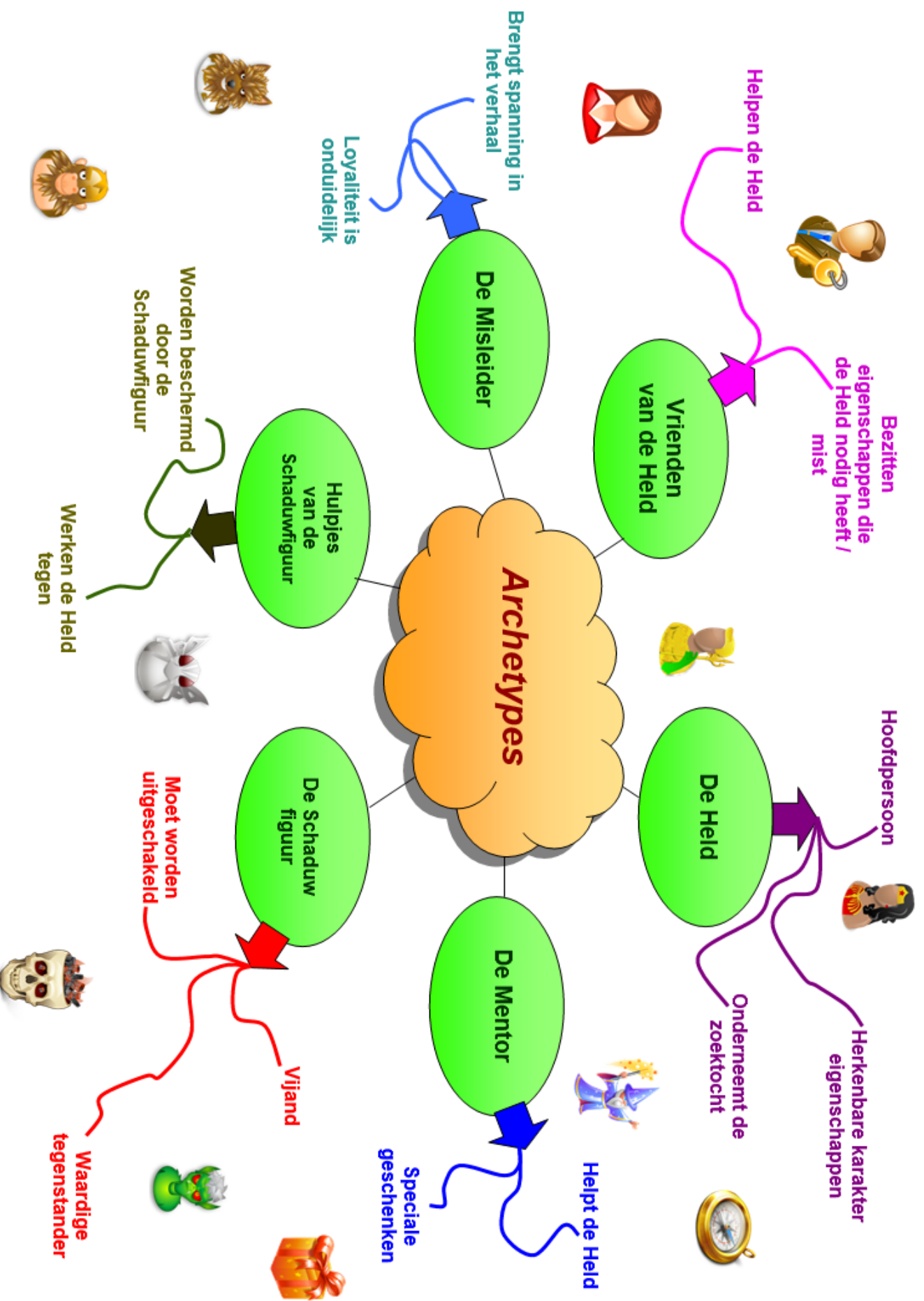
- goed kijken naar een mindmap over archetypes
- ontdekken wat je allemaal ziet met de denkroutine *Kijken - Tien keer Twee*
- een bekend verhaal kiezen en nadenken welke personages daarin passen bij elk archetype
- samen bespreken en uitleggen waarom jullie bepaalde personages kiezen

Wat ga je doen?

1. **Kijk goed naar de mindmap over archetypes.** Laat je ogen overal heen gaan en kijk rustig naar alle onderdelen, kleuren en figuren.
2. **Stap 1 van de denkroutine:**
Schrijf **10 dingen op** die je ziet. Denk aan woorden of korte zinnen over personen, pijlen, kleuren, verbindingen of uitleg.
3. **Stap 2 van de denkroutine:**
Kijk opnieuw. Wat valt je op dat je eerst niet zag? Schrijf **10 nieuwe dingen op**.
4. **Bespreek je lijst met je groepje.** Vergelijk jullie woorden. Wat zagen jullie hetzelfde? Wat niet? Bedenk waarom dat zo is.
5. **Kies samen één bekend verhaal** dat jullie allemaal goed kennen (bijvoorbeeld *De Leeuwenkoning*, *Frozen* of *Harry Potter*).
6. **Bekijk elk archetype in de mindmap** en bespreek wie dat in jullie gekozen verhaal zou kunnen zijn. Wie is de held? De mentor? De schaduwfiguur? Enzovoort.
7. **Schrijf jullie keuzes op** in het schema dat je van de juf of meester krijgt. Zet bij elk archetype ook **waarom** jullie dat personage hebben gekozen.
8. **Bereid je voor om één archetype aan de klas te presenteren.** Leg uit wie het is in jullie verhaal en waarom dat klopt.

Week 1. Kleine groep. Patronen in verhalen - 2

Denksleutel Stappenplan

Doelen:

- Leerlingen leren het patroon van de heldenreis herkennen en toepassen in een eigen verhaal.
- Leerlingen gebruiken archetypes en verhaalelementen om een samenhangend en creatief verhaal te schrijven.
- Leerlingen oefenen samenwerking, planning en creatief denken binnen het schrijfproces.
- Leerlingen ontwikkelen hun verbeeldingskracht en schrijfvaardigheid aan de hand van een vaste structuur.

Vaardigheden:

- Creatief denken
- Schrijfvaardigheid
- Samenwerken
- Plannen en structureren
- Kritisch denken
- Mondeling overleggen en ideeën verwoorden

Benodigdheden:

- Print van het 12-stappenmodel van de zoektocht van de held
- Print van archetypes uit de vorige les
- Leerlingenblad
- Schrijfpapier of Chromebooks/tablets
- Pennen/potloden

Reflectie:

- Wat vond je het makkelijkst aan het stappenplan? Wat het moeilijkst?
- Waar zie je het patroon van de heldenreis terug in jouw verhaal?
- Hoe hebben jullie samengewerkt? Wat ging goed en wat kon beter?
- Welke archetypes kwamen in jullie verhaal terug en waarom op die plek?
- Hoe heeft het vaste stappenplan geholpen bij het bedenken van het verhaal?

Evaluatie:

- het ingevulde stappenplan
- het geschreven verhaal
- Groepsnabespreking van voorbeelden en patronen
- Peerfeedback (twee duo's geven elkaar korte feedback op structuur en samenwerking)

Criteria voor Succes

- Het verhaal bevat alle 12 stappen van de zoektocht van de held in logische volgorde.
- Elk archetype krijgt minimaal één rol in het verhaal.
- De opbouw is duidelijk en het verhaal is creatief en samenhangend.
- De samenwerking is gelijkwaardig: beide kinderen dragen ideeën aan.
- De leerlingen kunnen uitleggen hoe het patroon van de heldenreis hen geholpen heeft bij het schrijven.

Beoordeling:

Observatie van samenwerking en taakverdeling

Controle op volledigheid en logische volgorde van de 12 stappen

Beoordeling van het verhaal op originaliteit, samenhang en juiste toepassing van archetypes

Week 1. Kleine groep. Patronen in verhalen - 2

Denksleutel Stappenplan

Lesbeschrijving:

Inleiding

Begin met een korte herhaling van de vorige les: vraag de leerlingen wat ze zich herinneren van de archetypes. Laat hen alleen of in tweetallen de archetypes opnieuw bekijken en samen kort benoemen wat de kenmerken zijn. Geef daarna aan dat ze vandaag aan de slag gaan met een echt verhaal – gebaseerd op het patroon van de zoektocht van de held.

Hoofdactiviteit

Deel een stappenplanblad met de twaalf stappen van de heldenreis uit. Leg kort uit dat ze eerst per stap moeten bedenken wat er gebeurt in hun verhaal en welke rol de archetypes daarbij spelen. Ze vullen dus eerst het stappenplan in, stap voor stap, en kiezen bij elke stap één of meerdere archetypes die op dat moment iets doen in het verhaal. Als het stappenplan klaar is, zetten ze dit samen om in een vloeiend verhaal. Ze mogen zelf kiezen of ze dat op papier doen of digitaal. Moedig ze aan om elkaar te helpen bij het formuleren van zinnen en het bedenken van creatieve wendingen.

Afsluiting

Laat de verhalen (of fragmenten ervan) aan elkaar voor lezen of aan een ander duo te geven voor peerfeedback. Sluit klassikaal af met een korte terugblik: wat was verrassend aan het schrijven volgens dit patroon? Wat heb je geleerd over verhalen en patronen? Laat de kinderen hun ingevulde stappenplan bewaren als geheugensteun voor een volgende schrijftaak.

Criteria voor Succes

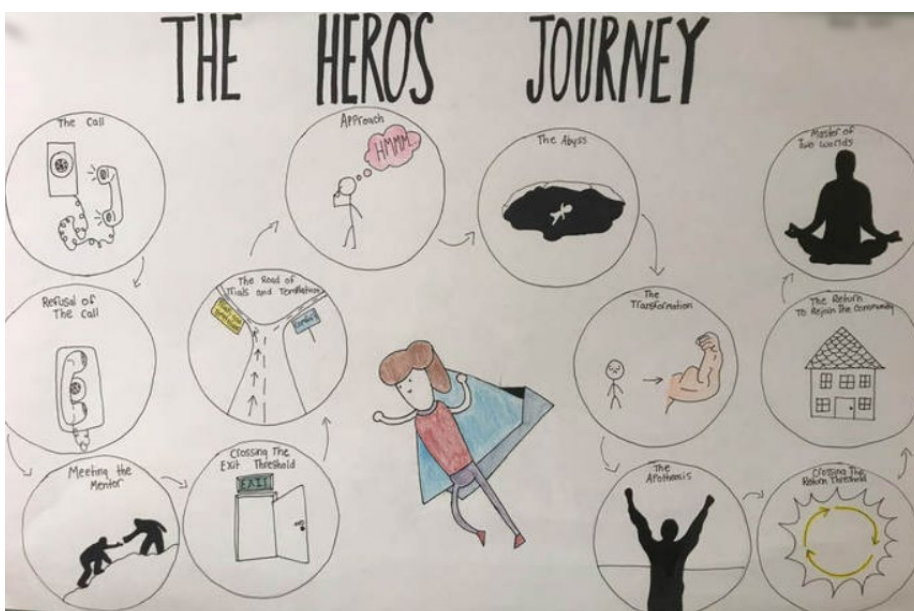
- Het verhaal bevat alle 12 stappen van de zoektocht van de held in logische volgorde.
- Elk archetype krijgt minimaal één rol in het verhaal.
- De opbouw is duidelijk en het verhaal is creatief en samenhangend.
- De samenwerking is gelijkwaardig: beide kinderen dragen ideeën aan.
- De leerlingen kunnen uitleggen hoe het patroon van de heldenreis hen geholpen heeft bij het schrijven.

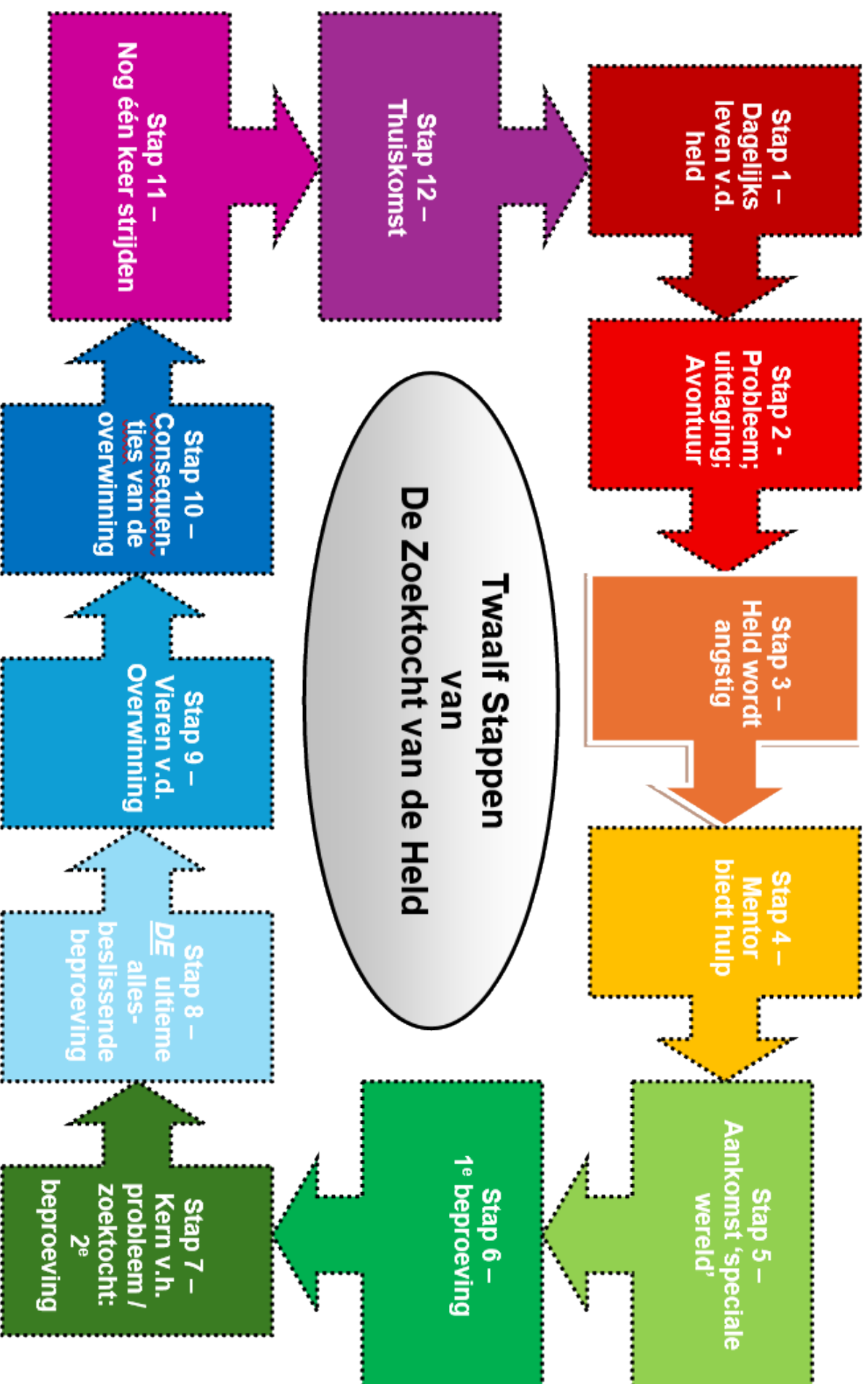
Opdracht

Vandaag ga je alleen of samen met een klasgenoot een eigen verhaal bedenken en schrijven. Je gebruikt hiervoor een vast patroon dat we de **zoektocht van de held** noemen. Dit patroon bestaat uit **12 stappen**. Elke stap hoort bij een belangrijk moment in het avontuur van de held. Zo ontstaat een verhaal dat duidelijk en spannend is.

Wat ga je doen?

1. **Herhaal eerst samen wat jullie nog weten over de archetypes** uit de vorige les. Dat zijn de typische rollen in een verhaal, zoals de held, de mentor, de vijand of de helper.
2. **Bekijk het stappenplan** van de zoektocht van de held. Dit zijn de 12 vaste stappen die je helpen om je verhaal op te bouwen.
3. **Bedenk samen een verhaal**. Jullie verzinnen bij elke stap wat er gebeurt in jullie verhaal. Schrijf bij elke stap in het stappenplan een korte zin of paar woorden.
4. **Koppel bij elke stap één of meer archetypes**. Wie speelt daar een rol? Bijvoorbeeld: in stap 4 biedt de mentor hulp. Wie is de mentor in jullie verhaal?
5. **Als het hele stappenplan is ingevuld, ga je het verhaal echt schrijven**. Werk goed samen: lees zinnen aan elkaar voor, geef elkaar tips en bedenk samen hoe het verhaal loopt.
6. **Lees jullie verhaal na**: klopt de volgorde? Zijn alle stappen erin verwerkt? Is het verhaal duidelijk en spannend?
7. **Geef of ontvang feedback** van een ander tweetal. Help elkaar om het verhaal nog beter te maken.

Week 2. Hele groep. Patronen in Poëzie

Denkroutine Denk, Deel, Bespreek

Doelen:

- Leerlingen onderzoeken hoe patronen een rol spelen in poëzie.
- Leerlingen leren rijmschema's herkennen en benoemen.
- Leerlingen oefenen met samenwerken en het formuleren van gedachten.
- Leerlingen ontwikkelen taalgevoel, analytisch denken en expressie in schrift.
- Leerlingen leren metacognitieve vaardigheden toepassen via de denkroutine.

Vaardigheden:

- Taalvaardigheid (rijmherkenning, schrijfvaardigheid)
- Kritisch en analytisch denken
- Samenwerken en communiceren
- Observeren en patroonherkenning
- Reflecteren en argumenteren

Benodigdheden:

- 6 grote kaarten met verschillende rijmschema's en bijbehorende voorbeeldgedichten
- Leerlingenblad
- Pennen of potloden

Reflectie:

- Wat heb je geleerd over patronen in gedichten dat je eerder nog niet wist?
- Welk rijmschema vond je het meest interessant, en waarom?
- Hoe hielpen de patronen je bij het begrijpen van het gedicht?
- Wat merkte je op toen je met anderen ideeën uitwisselde?

Evaluatie:

- Observatie van samenwerking en gespreksdeelname
- Analyse van de schriftelijke antwoorden op de centrale vraag
- Klassikale terugkoppeling op inhoud en denkwijze

Criteria voor Succes

- Leerlingen kunnen minimaal drie kenmerken van patronen in poëzie benoemen.
- Leerlingen kunnen uitleggen hoe een rijmschema voorspelbaarheid en volgorde creëert.
- Leerlingen werken actief samen en luisteren naar elkaar.
- Elk groepje formuleert een onderbouwd antwoord op de hoofdvraag.

Beoordeling:

Inhoudelijk begrip van patronen in poëzie

Samenwerking en communicatie

Schrijfvaardigheid en argumentatie

Beoordeel op niveau van participatie en diepgang, niet alleen op "juiste" antwoorden

Week 2. Hele groep. Patronen in Poëzie

Denkroutine Denk, Deel, Bespreek

Lesbeschrijving:

Inleiding

Vertel de leerlingen dat jullie vandaag gaan onderzoeken hoe patronen voorkomen in poëzie. Leg de drie generalisaties over patronen uit. Vraag kort wat ze denken dat rijm met patronen te maken heeft. Introduceer de zes rijmschema-kaarten die in het lokaal verspreid liggen.

Hoofdactiviteit

Verdeel de klas in groepjes van vier. Elk groepje bezoekt één voor één de zes kaarten. Laat hen de rijmschema's observeren en het bijbehorende gedicht lezen. Geef de opdracht: "Denk na over hoe je in elk voorbeeld het patroon herkent volgens de drie regels van patronen."

Na het bezoek aan de zes stations gaan de groepjes terug naar hun plek.

1. Denk: Laat elk kind individueel opschrijven hoe zij patronen zagen terugkomen in poëzie.
2. Deel: In het groepje bespreken ze hun observaties.
3. Bespreek: Binnen het groepje formuleren ze een antwoord op de centrale vraag: "Op welke manier komen patronen voor in poëzie?" Ze schrijven dit antwoord op.

Afsluiting

Laat elk groepje hun antwoord delen met de klas. Stimuleer discussie door door te vragen: "Welk rijmschema maakte het patroon het duidelijkst?" Sluit af met een reflectievraag zoals: "Waarom denk je dat dichters patronen gebruiken in hun werk?"

Moedig leerlingen aan om te bedenken of ze zelf ook met rijmschema's willen experimenteren.

Gepaard rijm (aabb)

De eerste regel rijmt met de tweede, de derde met de vierde, enzovoort.

De held vertrekt, zijn tas is klaar, (a)
vol moed, maar ook een beetje naar. (a)
Een stem wijst hem de weg vooruit, (b)
door storm en stilte, angst en geluid. (b)

Gekruist rijm (abab):

De eerste regel rijmt met de derde, de tweede met de vierde, enzovoort.

In bossen waar de stilte zingt, (a)
verdwijnen sporen in het mos. (b)
Een tak die naar het zonlicht wringt, (a)
een vogel fluit erop los. (b)

Omarmend rijm (abba):

De eerste regel rijmt met de vierde, de tweede met de derde, enzovoort.

De maan staat hoog, een gouden plak, (a)
de nacht is stil, de lucht zo klaar, (b)
geen mens te zien, geen enkel gebaar, (b)
en alles voelt opeens zo zacht en mak. (a)

Gebroken rijm (abc bca):

De eerste regel rijmt met de derde, de tweede met de vierde, enzovoort.

Een vlinder dwarrelt door de lucht (a)
de zon verdwijnt achter de daken (b)
zo stil beweegt de avond mee (c)
de schaduw kruipt, een donker baken(b)
en sterren wachten, heel gedwee (c)
op wat er komt na deze vlucht (a)

Verspringend rijm (abc abc):

De eerste regel rijmt met de tweede regel van de volgende strofe, de tweede regel met de derde regel van de volgende strofe, enz.

Een kind dat speelt in avondzon (a)
de wind strijkt zacht door open ramen (b)
de wereld die zijn rondjes maakt (c)
De stilte weeft een gouden bron (a)
en dromen drijven, komen samen (b)
en elke wens die de liefde raakt (c)

Slagrijm (aaaa):

Alle regels in een strofe rijmen met elkaar.

De regen valt in strak patroon, (a)
het tikt tegen het vensterglas gewoon, (a)
een ritme, zacht en monotoon (a)
groeit plotseling uit tot een tyfoon (a)

Week 2. Kleine groep. Patronen in Poëzie

Denksleutel Zo kan het ook

Doelen:

- Leerlingen herkennen en creëren rijmstructuren als vorm van patroonherkenning in taal.
- Leerlingen ontwikkelen creatief schrijfvaardigheden en samenwerken aan een reeks originele gedichtjes.
- Leerlingen maken verbinding tussen visuele en talige expressie door poëzie te combineren met illustraties.
- Leerlingen leren dat er meerdere manieren zijn om een patroon (of rijmschema) creatief toe te passen.

Vaardigheden:

- Creatief denken
- Samenwerken
- Patronen herkennen en toepassen
- Schrijven van poëzie
- Visuele vormgeving
- Kritisch redeneren

Benodigdheden:

- De zes voorbeeldgedichten met verschillende rijmschema's (visueel op papier of op bord)
- Blanco A4-papier (minstens 5 vellen per tweetal)
- Kleurpotloden en stiften
- Potloden en penne

Reflectie:

- Laat de leerlingen bespreken welke patronen ze hebben gekozen of zelf bedacht. Wat maakt hun rijmschema uniek? In hoeverre lijkt hun schema op bestaande rijmschema's? Welke keuzes maakten ze bij het illustreren van hun gedichten? Wat vonden ze moeilijk of verrassend in het bedenken van eigen patronen?

Evaluatie:

- een korte nabespreking in de kring waarin ieder tweetal één eigen rijmschema deelt met de groep. Bespreek samen de herkenbaarheid van het rijmpatroon en hoe het verschilt van bestaande vormen. Laat ook de tekeningen kort toelichten.

Criteria voor Succes

- Elk tweetal bedenkt vijf originele rijmschema's die afwijken van de voorbeeldschema's.
- Bij elk schema wordt een gedichtje van minimaal vier regels geschreven.
- Elk gedicht heeft een passende en verzorgde illustratie.
- Het werk toont creativiteit, samenwerking en kennis van rijm en patroonherkenning.
- De structuur van het rijmschema is duidelijk herkenbaar in elk gedicht.

Beoordeling:

Laat de leerlingen bespreken welke patronen ze hebben gekozen of zelf bedacht. Wat maakt hun rijmschema uniek? In hoeverre lijkt hun schema op bestaande rijmschema's? Welke keuzes maakten ze bij het illustreren van hun gedichten? Wat vonden ze moeilijk of verrassend in het bedenken van eigen patronen?

Week 2. Kleine groep. Patronen in Poëzie

Denksleutel Zo kan het ook

Lesbeschrijving:

Inleiding

Vertel de leerlingen dat ze vandaag op een creatieve manier met patronen gaan werken, maar niet met getallen of vormen – met taal! Bespreek kort wat een rijmschema is en laat de zes voorbeeldgedichtjes zien. Vraag of ze patronen kunnen ontdekken in de manier waarop de regels eindigen. Benoem dat een rijmschema eigenlijk een taalkundig patroon is. Herhaal de zes rijmschema's kort. Zeg vervolgens dat ze vandaag "zo kan het ook"-denkers worden: ze gaan eigen rijmschema's bedenken en daarbij vijf eigen gedichtjes schrijven.

Hoofdactiviteit

Laat de leerlingen in tweetallen werken. Geef ze eerst de opdracht om vijf eigen rijmschema's te bedenken. Dit mogen variaties zijn op bestaande schema's of geheel nieuwe ideeën. Laat ze de schema's noteren. Daarna schrijven ze bij elk schema een gedichtje van minstens vier regels dat het schema volgt. Elk gedicht schrijven ze op een apart vel papier. Laat ze vervolgens bij elk gedicht een passende illustratie maken die het gevoel of onderwerp van het gedicht ondersteunt. Stimuleer creatief denken en moedig hen aan om hun eigen stijl te ontwikkelen.

Afsluiting

Laat elk tweetal een gedicht en het bijbehorende schema kort presenteren aan de klas. Bespreek wat het rijmschema is en waarom ze dit gekozen hebben. Hang alle gedichten met illustraties op in de klas. Sluit af met een klassikale reflectie: Welke patronen kwamen het meest voor? Welke waren verrassend? Wat heb je geleerd over rijm en patronen? Leg de nadruk op het idee dat er altijd meerdere manieren zijn om iets te doen – zo kan het ook!

Criteria voor Succes

Elk tweetal bedenkt vijf originele rijmschema's die afwijken van de voorbeeldschema's.

Bij elk schema wordt een gedichtje van minimaal vier regels geschreven.

Elk gedicht heeft een passende en verzorgde illustratie.

Het werk toont creativiteit, samenwerking en kennis van rijm en patroonherkenning.

De structuur van het rijmschema is duidelijk herkenbaar in elk gedicht.

Opdracht

- Vandaag werk je samen met een klasgenoot.
- Eerst bekijk je nog eens de zes rijmschema's en de voorbeeldgedichten.
- Daarna bedenk je samen vijf eigen rijmschema's.
- Bij elk rijmschema schrijf je een gedichtje van minstens vier regels.
- Gebruik een apart vel papier voor elk gedichtje.
- Maak bij elk gedicht een mooie tekening die erbij past.
- Gebruik je fantasie, werk netjes en denk: zo kan het ook!

Week 3. Hele groep. Patronen in de Pers

Denkroutine Feiten of Fictie

Doelen:

- Leerlingen herkennen en analyseren structurele patronen in geschreven nieuwsberichten
- Leerlingen ontwikkelen kritische denkvaardigheden rond informatiebetrouwbaarheid
- Leerlingen leren samenwerkend redeneren en reflecteren
- Leerlingen verbeteren hun taalbegrip en tekststructuurherkenning

Vaardigheden:

- Kritisch denken
- Patronen herkennen
- Begrijpend lezen
- Analyseren van tekststructuren
- Samenwerken en overleggen
- Informatie evalueren

Benodigdheden:

- Krantenartikelen of printjes van nieuwsberichten (Kidsweek of andere bron)
- Werkblad met de vragen van de denkroutine
- Markeerstiften of kleurpotloden
- Pen en papier of schrijfschrift

Reflectie:

- Welke elementen van het artikel zijn telkens terug te vinden?
- Hoe beïnvloedt de structuur van een artikel wat jij ervan gelooft?
- Wat hebben we geleerd over hoe nieuws ons een bepaald beeld kan geven?

Evaluatie:

- Observatie van de samenwerking en discussie binnen de groepjes
- Inleveren van het ingevulde werkblad met de vier vragen
- Klassikale bespreking waarin leerlingen uitleggen wat ze ontdekt hebben over het patroon en de inhoud

Criteria voor Succes

- De leerlingen kunnen gezamenlijk het patroon van het artikel benoemen (bijvoorbeeld: kop - inleiding - citaat - feiten - afsluiting)
- De leerlingen beantwoorden samen de vier vragen van de denkroutine met uitleg
- De leerlingen herkennen welke delen van de tekst feitelijk zijn en welke mogelijk subjectief of suggestief
- De leerlingen lichten hun keuzes toe in groepjes of klassikaal

Beoordeling:

Samenwerking binnen het groepje
Kritische denkvaardigheden (mate van diepgang in de antwoorden)
Herkenning en beschrijving van patronen
Toelichting op eigen standpunt (vraag 4 van de denkroutine)

Week 3. Hele groep. Patronen in de Pers

Denkroutine Feiten of Fictie

Lesbeschrijving:

Inleiding

Leg uit dat nieuwsberichten vaak volgens een vast patroon zijn opgebouwd. Laat kort een voorbeeldartikel zien op het digibord en markeer samen met de klas de structuur: kop, inleiding, feitelijke informatie, mening, afsluiting. Koppel dit aan het universeel thema "patronen". Leg vervolgens de denkroutine Feiten of Fictie uit aan de hand van de vragen. Licht toe dat ze deze gaan toepassen op een echt artikel.

Hoofdactiviteit

Verdeel de leerlingen in groepjes van 3-4. Geef elk groepje een nieuwsartikel. Laat ze eerst het patroon van het artikel markeren en benoemen. Daarna vullen ze samen het denkroutine-werkblad in door stap voor stap de vier vragen te beantwoorden. Moedig aan dat ze hun antwoorden onderbouwen met voorbeelden uit de tekst. Laat de groepjes hun bevindingen visueel maken op een groot vel papier: het patroon schematisch, en de antwoorden op de denkroutine.

Afsluiting

Laat enkele groepjes hun analyse kort presenteren aan de klas. Bespreek klassikaal wat opviel in de patronen van de artikelen en of er verschillen waren in interpretatie. Vraag ter afronding: "Waarom is het belangrijk dat we patronen in nieuwsberichten herkennen?" en "Hoe helpt deze denkroutine ons om beter te begrijpen wat we lezen?"

Criteria voor Succes

- Gezamenlijk benoemen van het patroon in het artikel (bijvoorbeeld: kop - inleiding - citaat - feiten - afsluiting)
- Samen beantwoorden van de vier vragen van de denkroutine met toelichting
- Herkennen van feitelijke onderdelen en signaleren van subjectieve of suggestieve elementen in de tekst
- Mondelinge toelichting op gemaakte keuzes tijdens het groepsgesprek of klassikale bespreking

Opdracht

Werk in een groepje. Kies samen een nieuwsbericht (bijvoorbeeld uit Kidsweek of een krant). Lees het artikel goed en volg daarna deze stappen:

1. Zoek het patroon

- Waaruit bestaat het artikel? (Bijv. kop, inleiding, feiten, mening, slot)
- Markeer de verschillende delen.

2. Gebruik de denkroutine 'Feiten of Fictie'

Beantwoord samen deze vier vragen:

- Wat denk jij dat hier verteld wordt?
- Wie zou dit willen vertellen? Waarom denk je dat?
- Hoe zou je dit op een andere manier kunnen begrijpen?
- Wat geloof jij dat waar is? Waar baseer je dat op?

3. Laat zien wat je ontdekt hebt

- Teken het patroon van het artikel op een groot vel papier.
- Schrijf jullie antwoorden op de denkroutine erbij.

Week 3. Kleine groep. Patronen in de Pers - 2

Denksleutel Verhaallijn / 5W+1H

Doelen:

- Leerlingen leren structureel en creatief schrijven met aandacht voor tekstpatronen
- Leerlingen ontwikkelen kritisch denkvermogen door nep en echt nieuws te onderscheiden
- Leerlingen geven en ontvangen peerfeedback op basis van inhoud en structuur
- Leerlingen leren samenwerken en hun ideeën schriftelijk verwoorden
- Leerlingen ontdekken hoe herhaling, volgorde en voorspelbaarheid bijdragen aan geloofwaardigheid in teksten

Vaardigheden:

- Schrijven van informatieve en fictieve teksten
- Kritisch denken en analyseren
- Samenwerken en communiceren
- Feedback geven en ontvangen
- Patronen herkennen en toepassen in teksten

Benodigdheden:

- Voorbeeld van een echt nieuwsbericht (geprint of geprojecteerd)
- Schrijfpapier of werkbladen voor de leerlingen
- Pennen/potloden
- Stickers of markeringen voor feedback
- Eventueel digitale tekstverwerker/tablet

Reflectie:

- Laat leerlingen nadenken over welke elementen een tekst betrouwbaar maken. Vraag: "Welke patronen hebben jullie herkend in echte nieuwsberichten?" en "Wat maakte het nepbericht geloofwaardig of juist niet?" Stimuleer ook een korte discussie over het belang van kritisch denken bij het lezen van informatie.

Evaluatie:

- Bevat het artikel de 6 W-vragen?
- Is het onderscheid tussen echt/nep duidelijk gemotiveerd?
- Is er peerfeedback gegeven en verwerkt?

Criteria voor Succes

- Beide nieuwsberichten zijn logisch opgebouwd volgens de nieuwsstructuur (Wie, Wat, Waar, Wanneer, Waarom, Hoe)
- Het echte bericht is feitelijk en controleerbaar
- Het nepbericht is creatief maar overtuigend in vorm
- Leerlingen kunnen aangeven welke patronen ze hebben gebruikt in beide teksten
- De peerfeedback is concreet, eerlijk en gericht op inhoud én vorm

Beoordeling:

Beoordeel zowel het schrijfproduct als het proces
Tekststructuur en inhoud (helder, volledig, samenhangend)
Creativiteit en geloofwaardigheid in het nepbericht
Samenwerkingshouding en inzet
Diepgang van de peerfeedback

Week 3. Kleine groep. Patronen in de Pers - 2

Denksleutel Verhaallijn / 5W+1H

Lesbeschrijving:

Inleiding

Leg kort het verschil uit tussen echt en nep nieuws. Toon een eenvoudig voorbeeld van een echt nieuwsbericht en bespreek samen welke vragen erin worden beantwoord. Ga ook naar <https://speld.nl/> en laat ook daar berichten van zien. Introduceer de verhaallijn-denksleutel als schrijfkader. Vertel dat elk duo twee berichten gaat schrijven: één echt en één nep, maar met dezelfde structuur.

Hoofdactiviteit

Laat de leerlingen in tweetallen werken. Geef ze eerst vijf minuten om samen een echt nieuwsfeitje te kiezen, bijvoorbeeld uit kidsweek of op jeugdjournaal site. Ze vullen de zes W-vragen in en schrijven hun artikel. Vervolgens bedenken ze samen een verzonden nieuwsfeit en herhalen ze hetzelfde schrijfproces. Zorg dat beide teksten dezelfde patronen volgen qua opbouw en schrijfstijl. Verzamel alle berichten en verspreid ze over de klas. Elk duo leest twee anonieme berichten van anderen en schrijft op welk bericht volgens hen echt is en welk nep, met onderbouwing. Ze geven ook feedback over structuur, geloofwaardigheid en schrijfstijl.

Afsluiting

Bespreek klassikaal enkele voorbeelden. Vraag wat dit bericht geloofwaardig maakte en welke patronen in alle teksten terugkwamen. Bespreek hoe herhaling, volgorde en voorspelbaarheid invloed hebben op wat wij als 'echt' beschouwen. Laat leerlingen kort reflecteren op wat ze geleerd hebben over schrijven én over kritisch lezen.

Criteria voor Succes

- Beide nieuwsberichten zijn logisch opgebouwd volgens de nieuwsstructuur (Wie, Wat, Waar, Wanneer, Waarom, Hoe)
- Het echte bericht is feitelijk en controleerbaar
- Het nepbericht is creatief maar overtuigend in vorm
- Leerlingen kunnen aangeven welke patronen ze hebben gebruikt in beide teksten
- De peerfeedback is concreet, eerlijk en gericht op inhoud én vorm

Echt of Nep? De Krant met een Twist

- Jullie werken in tweetallen aan twee nieuwsberichten. Eén daarvan is echt, het andere is verzonnen. Samen gebruiken jullie de zes belangrijke vragen: Wie, Wat, Waar, Wanneer, Waarom en Hoe.
- Eerst kiezen jullie een echt nieuwsfeit en schrijven daar een serieus nieuwsbericht over. Daarna bedenken jullie een nepnieuwsfeit en schrijven daar ook een bericht over, met dezelfde opbouw.
- Alle teksten worden verzameld in een klas-krant. Daarna lezen jullie in tweetallen berichten van andere leerlingen en proberen jullie te raden welk bericht echt is en welk nep. Jullie geven ook feedback op hoe duidelijk en geloofwaardig de teksten zijn geschreven.

NS gaat eerste klas met graffiti, extra lawaai en opgedroogde kots ombouwen naar tweede klas

De NS heeft aangekondigd de komende periode de eerste klas-coupés in 190 sprinter-treinen om te bouwen naar tweede klas.

Lees Verder ▶

Week 4. Hele groep. Patronen in Songteksten

Denkroutine Luisteren 10x2

Doelen:

- Leerlingen ontdekken herhaling en structuur in muziek en verbinden dit aan schrijfpatronen.
- Leerlingen ontwikkelen luistervaardigheden en woordenschat om muzikale elementen te beschrijven.
- Leerlingen herkennen universele patronen die gebruikt worden in liedjes en teksten.
- Leerlingen oefenen samenwerking en discussiëren over observaties.
- Leerlingen leren dat patroonherkenning een sleutelrol speelt in creatief schrijven en muziek.

Vaardigheden:

- Kritisch en aandachtig luisteren
- Observatie en beschrijving
- Samenwerken en vergelijken
- Patronen herkennen en analyseren
- Creatief denken en schrijven
- Woordenschatontwikkeling
- Mondelinge communicatie

Benodigdheden:

- Het liedje "Banana Banana Meatball" (GoNoodle of youtube)
- Werkbladen met de denkroutine Tien keer Twee
- Pennen/potloden

Reflectie:

- Welke patronen vielen jou het meeste op in het lied?
- Hoe hielp de tweede luisterbeurt je om meer te ontdekken?
- In welke teksten of liedjes hoor/zie je ook zulke patronen?
- Wat maakt patronen belangrijk voor het onthouden van een lied?

Evaluatie:

- Observatie tijdens het luisteren en groepsgesprek
- 20 observaties
- Inbreng in klassikale terugkoppeling

Criteria voor Succes

- 20 observaties genoteerd na twee luisterbeurten.
- Groepen kunnen minstens drie soorten muzikale patronen uit het lied benoemen.
- Patronen gelinkt aan schrijfstructuren (refrein, herhaling, ritme).
- In groepsgesprek worden overeenkomsten en verschillen in waarneming verwoord.
- Samen een uitspraak over universele patronen in liedteksten geformuleerd.

Beoordeling:

Check of leerlingen de denkroutine volledig hebben doorlopen.

Let op de diepgang en variatie in hun woordgebruik.

Beoordeel of zij muzikale patronen juist benoemen én verbinden met schrijftechnieken

Week 4. Hele groep. Patronen in Songteksten

Denkroutine Luisteren 10x2

Lesbeschrijving:

Inleiding

Leg het universele thema "Patronen" uit. Bespreek de drie generalisaties en vraag: "Waar zie je of hoor je patronen in het dagelijks leven?" Laat voorbeelden geven zoals kleding, gedrag, muziek. Introduceer het lied "Banana Banana Meatball" (zoek het op GoNoodle of YouTube) en leg uit dat ze op zoek gaan naar patronen in de muziekteksten

Hoofdactiviteit

1. Leg de denkroutine uit en deel de werkbladen uit.
2. **Eerste luisterbeurt:** vraag de leerlingen stil te luisteren en 10 observaties op te schrijven.
3. **Tweede luisterbeurt:** Nu schrijven ze 10 extra observaties op die hen nu opvallen.
4. **Groepsgesprek:** In groepjes van 4 vergelijken ze hun observaties.
 - o Wat komt overeen?
 - o Wat hoorde iemand anders dat jij niet hoorde?
5. **Patronen zoeken:** Laat ze samen drie patronen benoemen uit het lied (zoals herhaling van woorden, vaste volgorde van bewegingen, ritme).
6. **Verbinding maken met schrijven:** vraag: "Welke van deze patronen zie je ook in geschreven liedjes of verhalen?" Laat ze deze ideeën op post-its schrijven.

Afsluiting

Laat enkele groepen hun patroonpost-its delen en schrijf deze op het bord. Bespreek klassikaal: "Welke patronen zijn universeel bij het schrijven van liedjes?" Sluit af met de vraag: "Waarom zijn patronen belangrijk als we iets willen onthouden of begrijpen?" Laat leerlingen kort reflecteren in tweetallen.

Criteria voor Succes

- 20 observaties genoteerd na twee luisterbeurten.
- Groepen kunnen minstens drie soorten muzikale patronen uit het lied benoemen.
- Patronen gelinkt aan schrijfstructuren (refrein, herhaling, ritme).
- In groeps gesprek worden overeenkomsten en verschillen in waarneming verwoord.
- samen een uitspraak over universele patronen in liedteksten geformuleerd.

Opdracht

Luister goed naar het liedje "Banana Banana Meatball"

Zit stil en luister aandachtig.

Laat je oren overal heen gaan - let op woorden, ritme, klanken en herhaling.

Noteer 10 woorden of zinnen

Schrijf op wat je hoort of opvalt in de muziek.

Denk aan geluiden, ritmes, herhaling, emoties of iets anders.

Luister nog een keer naar het liedje

Probeer nu andere dingen te horen dan de eerste keer.

Schrijf nog 10 extra woorden of zinnen op.

Werk in je groepje van 4

Vergelijk je lijst met de anderen.

Bespreek: Wat hoorde iedereen? Wat hoorde alleen jij?

Zoek samen patronen in het liedje

Welke woorden of ritmes worden steeds herhaald?

Wat komt steeds terug? Wat gebeurt in een vaste volgorde?

Koppel de patronen aan schrijven

Waar zie je zulke patronen ook bij het schrijven van liedjes of verhalen?

Schrijf jullie ideeën op post-its.

Bespreek met de klas

Deel jullie patronen en schrijfideeën.

Denk mee: Welke patronen zie je altijd terug in liedjes?

Week 4. Kleine groep. Zing het Patroon!

Denksleutel wat als

Doelen:

- herhalende patronen herkennen en toepassen in taal en muziek
- zich creatief en doelgericht uit te drukken in een schrijftaak
- taalinhoud aan te passen aan een jongere doelgroep
- samen te werken en feedback te geven op elkaars ideeën
- met behulp van patronen voorspelbaarheid en structuur in een tekst aan te brengen

Vaardigheden:

- Creatief denken
- Samenwerken
- Communiceren
- Patronen analyseren en ontwerpen
- Muzikaal en ritmisch bewustzijn
- Doelgericht schrijven

Benodigdheden:

- Schrijfpapier of schrift
- Potloden/pennen
- Kleurenpotloden
- Tablets of laptops met opnamefunctie (optioneel)
- Instrumenten of ritmestokjes (optioneel)

Reflectie:

- Welk patroon werkte het best om iets te laten onthouden?
- Hoe merkten jullie of het lied duidelijk was voor kleuters?
- Wat vonden jullie lastig aan schrijven voor jonge kinderen?
- Hoe hebben jullie samengewerkt en ideeën gecombineerd?

Evaluatie:

- Observatie tijdens het samenwerken en brainstormen
- Nabespreking over het gebruik van patronen
- Presentatie van het lied aan de klas of aan een kleine groep jongere leerlingen
- Eventueel opname van het liedje om later samen te beluisteren

Criteria voor Succes

- Het lied bevat minstens twee duidelijke herhalende patronen in de tekst
- De structuur van het lied is eenvoudig en voorspelbaar voor kleuters
- De tekst is begrijpelijk voor 4- tot 5-jarigen
- Het tweetal heeft effectief samengewerkt
- De melodie bevat ritmische of muzikale patronen die herkenbaar zijn

Beoordeling:

Herkenbaarheid en toepassing van patronen in tekst en eventueel melodie
Creativiteit van de tekst
Samenwerking binnen het tweetal
Duidelijkheid en structuur van het eindproduct

Week 4. Kleine groep. Zing het Patroon!

Denksleutel wat als

Lesbeschrijving:

Inleiding

vertel de leerlingen dat ze vandaag in de rol stappen van liedjesschrijvers voor kleuters. vraag wat zij weten over kleuters: wat vinden die leuk? Hoe leren kleuters? Laat enkele voorbeelden horen van kinderliedjes met duidelijke patronen (bijv. "Hoofd, schouders, knie en teen"). Introduceer het begrip patroon opnieuw en bespreek de drie generalisaties. Stel vervolgens de centrale uitdaging: Wat als jullie een lied moesten schrijven dat kleuters helpt patronen te herkennen?

Hoofdactiviteit

Laat de leerlingen in tweetallen brainstormen over alledaagse patronen die kleuters kennen (bijv. kleuren, vormen, getallen, handelingen zoals tandenpoetsen). Vervolgens kiezen ze er één of twee die ze in hun lied willen verwerken. Ze bedenken een simpele melodie of gebruiken een bestaande (bijv. "Broeder Jacob"). Daarna schrijven ze een liedtekst in coupletten en refreïnen, met nadruk op herhaling en volgorde. Ze oefenen samen het zingen en maken indien mogelijk een kleine opname. Loop rond en stel coachende vragen: "Wat wordt er herhaald? Hoe klinkt dat voor een kleuter? Is het makkelijk te volgen?"

Afsluiting

Laat enkele tweetallen hun lied presenteren aan de klas. vraag de klas om te benoemen welke patronen zij hoorden. Bespreek hoe herhaling en voorspelbaarheid geholpen hebben om het lied te begrijpen. Sluit af met een reflectievraag: Wat zou jij de volgende keer anders doen als liedjesschrijver? Eventueel kunnen liedjes worden gebundeld in een 'Kleuterliedjesboek' voor een nabije kleuterklas.

Criteria voor Succes

Het lied bevat minstens twee duidelijke herhalende patronen in de tekst

De structuur van het lied is eenvoudig en voorspelbaar voor kleuters

De tekst is begrijpelijk voor 4- tot 5-jarigen

Het tweetal heeft effectief samengewerkt

De melodie bevat ritmische of muzikale patronen die herkenbaar zijn

Opdracht

Stel je voor: jij en je maatje zijn liedjesschrijvers voor kleuters!

1. Kies samen een patroon (zoals kleuren, vormen, tellen of bewegingen).
2. Bedenk een eenvoudig liedje met herhaling, zodat kleuters het snel leren.
3. Schrijf een tekst met een vaste volgorde. Gebruik een bestaande melodie of verzin zelf iets.
4. Oefen het zingen. Let op ritme en duidelijkheid.
5. Klaar? Laat je liedje horen aan de klas!

Werk rustig samen en controleer steeds of je liedje duidelijk is voor jonge kinderen. Veel plezier met het maken van jullie patroonlied!

